

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลักษณะทางกายภาพของเรือนล้านนา ประเภทเรือนไม้ และศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้อยู่อาศัย และความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการปลูกเรือน ตามสถาปัตยกรรมล้านนา ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมตลอดมาจนทุกยุคทุกสมัย และการอยู่อาศัยที่ต่อเนื่องในบ้านเดิมนี้นี้ ได้มีการปรับปรุง รูปแบบของสถาปัตยกรรมและคลี่คลายลักษณะการใช้สอย และประเพณีความเชื่อของวัฒนธรรมการปลูกเรือนล้านนาให้เหมาะสมในแต่ละยุคแต่ละสมัยเช่นกัน ดังนั้นสภาพทางกายภาพของเรือนล้านนาที่ยังมีปรากฏและดำรงอยู่ และสามารถแสดงให้เห็นได้ในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่จะบอกถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีการใช้ปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการออกแบบเรือนล้านนาในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นวิธีที่จะแสวงหาเอกลักษณ์ในงานสถาปัตยกรรมในรูปแบบหนึ่ง

วิธีการทำการศึกษา โดยเริ่มต้นจากการศึกษาจากข้อมูลประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเรือนล้านนา และวัฒนธรรมการปลูกเรือนล้านนา ในลักษณะการอยู่อาศัยของคน และสภาพสังคมในอดีต โดยเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่ใช้เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการเดินทางสำรวจเรือนล้านนา ประเภทเรือนไม้ในเขตคูเมืองและพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัย และความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการปลูกเรือน ตามลักษณะสถาปัตยกรรมล้านนาในสภาพการปัจจุบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

จากการนำลักษณะของที่อยู่อาศัยในอดีตและปัจจุบัน นำมาเปรียบเทียบโดยใช้ตัวอย่างของบ้านที่ได้จากการสำรวจจำนวน 10 หลัง ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 50 ปี ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มลักษณะของบ้านเป็น 2 รูปแบบ คือแบบประเพณีนิยม และแบบประยุกต์ร่วมสมัย โดยลักษณะของผู้อยู่อาศัย มี 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่เป็นเจ้าของเดิมที่ได้อยู่อาศัยมาไม่น้อยกว่า 50 ปี

ทราบถึงความเป็นไปในบ้านมาโดยตลอด และอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นกลุ่มลูกหลานของเจ้าของบ้านเดิม หรือเป็นเจ้าของใหม่ และได้ศึกษาถึงลักษณะของที่อยู่อาศัยตามลักษณะการใช้งาน 3 ลักษณะคือ ที่อยู่อาศัยแบบเดิม เปลี่ยนแปลงน้อย เพราะผู้ใช้เป็นผู้สูงอายุที่อยู่กันตามลำพังเป็นแบบที่ 1 และในรูปแบบที่ 2 ลักษณะของที่อยู่อาศัยเปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองการอยู่อาศัยได้อย่างเต็มที่ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและต่อเติมมาก และในบ้านบางหลังที่อยู่ในยุคหลังๆ มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุก่อสร้างที่แตกต่างจากของเดิมอยู่มากพอสมควร บ้านลักษณะนี้ได้แสดงถึงการพัฒนาการของการพัฒนาที่อยู่อาศัยได้อย่างชัดเจน ส่วนแบบที่ 3 คือ บ้านที่มีลักษณะการจัดที่อยู่อาศัยต่างๆ ไป เนื่องจากลักษณะการใช้สอยเป็นเรือนชั่วคราวที่มีการใช้งานในระยะเวลาอันสั้นๆ ของกลุ่มผู้ใช้ที่เปลี่ยนไป

ผลของการศึกษาในลักษณะของเรือนล้านนาที่ตอบสนองการอยู่อาศัยของเจ้าของเดิมที่เป็นผู้สูงอายุ จะมีลักษณะได้ดูแลโปร่ง ให้อากาศถ่ายเทที่ชั้นบน ส่วนพื้นที่ของบ้านเปิดโล่งหายไป ปัจจุบันจะมีสวนหลังคาคลุม พื้นที่ของเดิมเป็นบริเวณเอนกประสงค์ มีขนาดกว้างขึ้น และระดับพื้นเรือนจะเท่ากันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนภายนอก บริเวณลานบ้านบ่อน้ำจะหายไป และห้องน้ำจะย้ายเข้าไปอยู่ในตัวเรือนด้านหลังติดกับครัว ซึ่งมีการนำเครื่องใช้สอยและเครื่องอำนวยความสะดวกเข้ามาใช้ร่วมกันกับของเดิม และผลของการศึกษาอีกลักษณะหนึ่งที่มีผู้อาศัยเป็นคนรุ่นหลังซึ่งบ้างก็อยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ จะมีการต่อเติมห้องนอนเพิ่มในส่วนของหลังบ้าน หรือนำได้ทุนมาทำเป็นห้อง ทำเป็นสวนพื้นที่ใช้สอยเพิ่มเติม และครัวของบ้านจะอยู่ชั้นล่าง ด้านหลังเรือนมีบันไดขึ้น – ลง ติดต่อกับบ้านด้านนอก โดยบ้านทั้ง 2 ประเภทนี้ยังมีรูปแบบ และลักษณะหลักๆ ของเรือนแบบประเพณีอยู่ ที่จะเปลี่ยนแปลงในลักษณะของวัสดุก่อสร้างที่ส่งผลต่อรูปแบบของตัวเรือนที่ต้องปรับตามระบบของการก่อสร้างอยู่บ้างบางส่วน

การศึกษานี้ ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมเรือนล้านนาที่มีลักษณะของวัฒนธรรมในอดีตให้สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยได้วิธีหนึ่ง

The purposes of the research were to study the physical character and human behaviors and changes of the present interior planning Lanna housing. The type of the Lanna housing was the wood Lanna house and study about behavior of the owner and culture about the construction houses and follow the Lanna construction that from the social physical economy and cultural since the past until now for suit of age so the abstract of the physical of the Lanna housing that still appeared and exists and they can show now and they can tell you about local culture that continue from the past. We will use these for the way to develop and design the Lanna housing at present and in the future how to finding are construction.

The method of study starts from the historical data of Lanna house. Result the following survey of living Lanna housing Type wood houses in a moat in Chiangmai Province. For study about the characteristic of the house and behavior of the owner and believe about construction houses follows the Lanna architectural at present, for research about how to change from the owner's characteristic from the past until now. The data has been compared by use the example of 10 houses that has been surveyed no more 50 years old. The differences between 2 types of the study Lanna housing are concluded as follows.

And the last character of this type was about the house that all over measure from the owner's uses in short time. First the houses owned by original owners, who became old, usually keep the first floor open the larger multipurpose area called "TERN" and additional bathroom in the house. Most of kitchen has been modernized by bringing in more convenient appliances such as microwave, a gas stove, refrigerator etc. Second, the houses owned by young generation or new owners, who sometimes have elder people living together. The bigger family needs more space for more different uses, such as extended bedrooms, additional first floor kitchen and the second floor out door washing area these houses has been developed through time.

The result of the study the characteristic of Lanna housing that response the owner that become old usually keep the first floor open, additional bathroom in the house. Most of kitchen has been modernized by bringing in more convenient appliances. Second, the houses owned by young generation, the bigger family needs more space for more different uses. The second floor out door washing area this house has been developed through time.

The result of the study, the purposed interior space planning for the present living is finally recommended. In consequences, any further study shall be focused on not only how to develop the interior space planing in relation to new needs of proper living behavior and environment, but also a design concept of contemporary architectural style.